

УДК 159.923.2(043.5)

Мирослава Філоненко

МЕТОДОЛОГІЯ АДАПТИВНО-ДИНАМІЧНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ, СПРЯМОВАНОГО НА РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБИСТІСНИХ СТРУКТУР

Професійне становлення студентів-лікарів у вищому медичному навчальному закладі здійснюється при вирішенні майбутніх професійних ситуацій, що моделюють зміст і структуру майбутньої діяльності. Саме цим і зумовлюється необхідність конструювання експериментальної моделі їхнього генезису та розвитку, з'ясування закономірностей цього процесу. Суттєвими змінами має бути перебудова змісту і методики структурування і викладання дисциплін і їх орієнтація на особистісно орієнтований та розвиваючий підхід до навчання, створення умов, які сприяють розвитку в студентів професійного (клінічного) мислення та сприяють їх особистісному становленню.

Важливою умовою розвитку психологічних структур студента-медика є організація адаптивно-динамічного навчання, виявлення та врахування вікових особливостей становлення фахівця, загальних закономірностей і факторів професійного розвитку, криз і можливих деформацій у процесі його навчання у вищому медичному навчальному закладі.

Створенням педагогічних систем і впровадженням освітніх інновацій займаються В. Безпалько [1], Н. Бібик [6], О. Газман [2], М. Губанова [3], Ю. Ємельянов [4], В. Ільченко, Л. Новосьолова [8], Н. Кузьміна, С. Максименко [5; 6; 7], Н. Пастернак, В. Паламарчук, Л. Подимова, В. Сластьонін, Ю. Швалб, М. Ярмаченко та ін.

Мета статті – розглянути й обґрунтувати методичну систему адаптивно-динамічного навчання студентів-медиків із метою розвитку в них психологічних особистісних структур; підібрати методи навчання, форми організації навчання і форми організації навчальної діяльності студентів, які створять умови для розвитку їх психологічних особистісних структур, дати їм комплексну характеристику.

З позиції психолого-педагогічних досліджень вчених, адаптивно-динамічне навчання буде розглядатися нами як спеціально розроблена “перетворювальна” діяльність, спрямована на зміну психології особистості студента, його знань і способів діяльності, що сприятиме

якісному зростанню і вдосконаленню, яке відповідає соціогенним потребам студента, вимогам до професійної підготовки фахівців.

Метою організації адаптивно-динамічного навчання було створення максимально найкращих умов для розвитку в студентів-медиків психологічних особистісних структур.

Очевидно, що розвиток психологічних особистісних структур у студента-медика ґрунтується на активності, яка зумовлює його переборювати різні труднощі у навчальній діяльності, здійснювати вибір у ситуаціях вибору, при цьому робити значні зусилля над собою для досягнення поставленої мети у професіоналізації майбутньої діяльності. Тому організація адаптивно-динамічного навчання студентів-медиків потребує педагогічного супроводу і підтримки.

У нашому розумінні педагогічний супровід – це складова організації адаптивно-динамічного навчання, яка включає створення умов для повноцінного особистісного становлення майбутнього лікаря з урахуванням інноваційних психолого-педагогічних систем, сучасних підходів до розвитку, навчання та виховання студентів у вищому медичному навчальному закладі; педагогічна майстерність викладача, у тому числі володіння ним інноваційними освітніми моделями й інноваційними технологіями навчального процесу; навчальна система, в якій можна виділити мету, об'єкт, предмет і технології роботи.

В адаптивно-динамічному навчанні педагогічний супровід розглядається як особливий вид допомоги, що забезпечує особистісний розвиток студента-медика в умовах освітнього середовища вищого медичного навчального закладу, сприяє цілеспрямованому розкриттю здібностей особистості, зростанню її професіоналізму, працездатності, збереженню здоров'я та життя.

У нашому дослідженні мета педагогічного супроводу пролягає у створенні сприятливих психолого-педагогічних умов професійної підготовки студентів на різних етапах навчання у вищому медичному навчальному закладі. Результатом педагогічного супроводу є забезпечення прогресу в розвитку особистісних психологічних структур майбутнього лікаря.

Теоретичний аналіз психолого-педагогічних досліджень [2; 3; 8] дозволив узагальнити, виокремити і розробити завдання педагогічного супроводу, які є змістовою основою розвитку психологічних структур особистості майбутнього лікаря. До них ми віднесли основні психолого-педагогічні завдання, які впливають з мети організації адаптивно-динамічного навчання і відповідають складовим психологічної структури студента-медика. Наведемо їх: формувати позитивну мотивацію до учіння, розширити мотиваційне спрямування, суб'єктивний досвід май-

бутніх лікарів, сприяти розумінню власного професійного призначення; розвивати у студентів-медиків когнітивно-пізнавальні компетентності та компетенції, рефлексію; створювати умови для розвитку й удосконалення у майбутнього лікаря особистісних і професійно важливих якостей, розвивати емоційно-вольову сферу; розвивати комунікативні здібності, вміння слухати, сприймати й обробляти інформацію, усувати бар'єри у спілкуванні; розробляти й упроваджувати знання про взаємодію професії та особистості, аби попередити розчарування, нервові зриви і деформації при особистісному становленні майбутнього фахівця.

З огляду на поставлені завдання, реалізація педагогічного супроводу як комплексного методу адаптивно-динамічного навчання забезпечить особистісне становлення студента-медика, здатного до повноцінної професійної діяльності лікаря, який зуміє: формувати мету отримання освіти, навчання й учіння на різних рівнях свого навчання у вищому медичному навчальному закладі; скласти власну програму самовдосконалення, мотивувати професійне учіння; працювати у самотійному режимі, активізувати власну пізнавальну діяльність, що вимагає зміни особистісних орієнтирів і ціннісних установок.

Одночасно повинні змінюватися технології викладання, викладач змушений переходити до інноваційних психолого-педагогічних технік, а саме: залучати до активізації мислення; організовувати проблемні ситуації, висловлювати гіпотези, обговорювати їх та розв'язувати; показувати різні точки зору; формулювати проблемні запитання; висловлювати інформацію та інтерпретувати її; створювати нетрадиційні засоби отримання інформації та ін.

Основним методом навчання студентів є проблемне навчання як ключовий метод у розвитку психологічних особистісних структур майбутнього лікаря, сутність якого полягає в тому, що у процесі навчання створюються проблемні ситуації (ситуаційні задачі).

У ході дослідження апробована програма оволодіння студентами мотиваційної технології, яка містить систему аудиторних занять, завдання на самостійну роботу з розробки психологічних проектів на мотиваційній основі, визначено алгоритм проектування мотиваційної технології, який складається з таких етапів: аналіз стратегічних цілей; аналіз тактичних цілей; врахування індивідуальних особливостей учнів; вибір способів мотивації; розробка сценарію мотивації та схеми бінарних дій.

Студентам дається завдання: виходячи з аналізу відповідних даних, обрати вид мотивації для конкретного заняття, використавши конкретні способи мотивування.

Виділені зміст і рівні засвоєння студентами навчального матеріалу про сутність мотиваційної технології та її впровадження у діяльність майбутніх психологів: 1 рівень – наявність загального уявлення і матеріалізованих дій; 2 рівень – виконання репродуктивної діяльності у вербальній формі, відтворення стандартних дій; 3 рівень – виконання продуктивної діяльності у мисленнєвій і предметній формі.

Відповідно до виділеного змісту основним напрямом роботи зі студентами з оволодіння мотиваційними технологіями було формування знань про мотиви, мотивацію, мотиваційні технології. Методами навчання були лекція, евристична бесіда, ілюстрація, вступний і поточний інструктаж, моделювання професійних ситуацій, рефлексивний аналіз.

За результатами відбувалася рефлексивна оцінка власних дій, співставлення їх із вихідним проектом. В обговоренні брали участь і інші студенти, які спостерігали за роботою.

Активною формою навчання студентів-медиків у навчальному процесі при викладанні дисциплін професійної та практичної підготовки є професійний тренінг, призначений для формування комплексної навички конкретного виду ділової поведінки (професійної діяльності та професійного спілкування).

У цілому ми прагнули організувати педагогічний супровід таким чином, аби: забезпечити цілісність педагогічного впливу на особистісне становлення майбутнього лікаря; перевірити обґрунтовані психолого-педагогічні умови особистісного становлення майбутнього лікаря; з'ясувати ефективність моделі становлення майбутнього лікаря дидактичними засобами на навчальних заняттях та навчальними тренінгами у процесі навчання; провести елективний курс “Науково-дослідницька діяльність студентів”; навчальну дисципліну “Психологія спілкування”; навчальні тренінги “Розвиток комунікативних навичок у майбутніх лікарів” і “Психолого-педагогічний супровід розвитку майбутніх лікарів у системі компетентнісного підходу до навчання”; встановити взаємозв'язок із педагогічними працівниками університету, який включає: роботу з деканатом щодо вдосконалення навчальних планів, з'ясування державних стандартів із метою доведення до відома професійних компетенцій та компетентностей і з спеціальності; координацію роботи з предметними кафедрами та методичними комісіями з метою узгодження та розробки алгоритму оволодіння професійними знаннями, розв'язування клінічних ситуацій, розвитку критичного мислення; індивідуальну роботу з педагогами з метою обміну досвідом, відвідування навчальних занять, консультування тощо; здійснювати навчання викладачів універси-

тету через запровадження у навчальний процес навчальної дисципліни “Педагогіка вищої медичної освіти”.

Педагогічний супровід особистісного становлення майбутнього лікаря відбувався при дотриманні таких психолого-педагогічних умов:

1. Забезпечення міждисциплінарного підходу в змісті теоретичної підготовки майбутніх лікарів, який інтегрує педагогічні, психологічні, соціальні та медичні аспекти охорони здоров'я населення. Налагодження міждисциплінарних зв'язків приводить до того, що при розв'язанні проблемних завдань клінічного характеру студенти не можуть перенести готові знання на вивчення нових. Отже, відбувається суперечність між фактично отриманими знаннями і вміннями їх використовувати для вивчення нової дисципліни. Оскільки дана суперечність є обов'язковою рушійною силою процесу учіння студентів-медиків, допомагає особистісному становленню майбутнього лікаря, тому долати її потрібно не шляхом зняття суперечностей, а за принципом компліментарності. В основі принципу покладено концепцію додатковості видатного датського фізика Н. Бора (від *complement* – втішне зауваження на чийсь адресу, похвала), відповідно до якого протилежності зникають не шляхом зняття, а за рахунок поєднання, взаємодоповнення, конструювання нових знань, засвоєння фундаментальних дисциплін відбувається шляхом зміцнення і доповнення уже відомих.

2. Ведення у навчальний процес підготовки майбутніх лікарів технологій розвитку критичного мислення як основи діагностування психофізіологічних проблем у пацієнтів.

3. Оволодіння майбутніми лікарями толерантним стилем педагогічного спілкування як основою ефективною взаємодії з пацієнтами. Толерантний стиль спілкування ми розглядаємо як особистісну і професійну якість особистості.

У процесі дослідження ми проводили семінарські заняття таким чином, щоб максимально упроваджувати всі дидактичні вимоги до проведення навчальних занять і забезпечувати повноцінний процес учіння. Учіння студентів-медиків здійснювалося за логічно-структурною схемою, яка включає такі стадії: засвоєння знань; розвиток навичок; розвиток умінь; узагальнення і систематизація знань, умінь і навичок; перевірка; рефлексія; корекція.

З метою розвитку критичного мислення ми розробили методичну модель, в основу якої поклали основні стадії процесу учіння (рис. 1). Відповідно структура навчальних занять включала такі етапи: I етап – актуалізація; II етап – усвідомлення; III етап – рефлексія.

Рис. 1. Модель розвитку критичного мислення

Найактуальнішими методичними прийомами виступали складання сенканів, “мозковий штурм”, посилена лекція, “кубування”, читання з позначками, “асоціативний” куш та ін.

Наступним етапом адаптивно-динамічного навчання є розвиток комунікативних умінь і навичок. Теоретичний аналіз культури професійного спілкування медичного працівника визначається як система внутрішніх ресурсів фахівця, необхідних для побудови ефективної взаємодії з пацієнтом. Майбутній лікар повинен уміти: визначати психічні й особисті особливості пацієнта, його реакцію на хворобу та відповідно будувати тактику спілкування з ним; оптимально проводити бесіду або інтерв’ю з хворим із метою отримання максимальної інформації, встановлення довірчих відносин і збільшення ефективності призначеного лікування; давати психогігієнічні поради відносно навчання, виховання, стилю життя, інтимних відносин.

Первинні навички професійного спілкування медичним працівником отримуються у процесі навчання в навчальному закладі. Проте, як показує практика, не ставлять такого педагогічного завдання, як виховання комунікативно грамотного фахівця, відсутня у навчальному плані підготовки студентів-медиків навчальна дисципліна “Психологія спілкування”. Це призводить до того, що студенти-медики не мають достатніх для успішної медичної практики комунікативних умінь. У зв’язку з цим актуальною стає проблема формування культури спілкування у студентів, що навчаються у вищих медичних навчальних закладах.

У нашому дослідженні комунікативна компетенція розглядалася як особистісно та професійно важлива якість, що в сукупності з отриманими знаннями з навчального предмета “Психологія спілкування”, забезпечить професійну компетентність майбутнього лікаря. Під час дослідження ми переслідували мету: виявити розвиток комунікативної компетентності та компетенції у майбутніх студентів, рівень підготовленості студента-медика до партнерської взаємодії з майбутніми пацієнтами.

Під час вивчення дисципліни “Психологія спілкування”, студенти мали можливість набути необхідних теоретичних знань, практичних умінь і навичок професійного спілкування. Нами використовувалися інтерак-

тивні методи навчання: презентації лекцій; практичні вправи, ігри, практичні завдання; професійні ситуації; професійно зорієнтовані вправи, практичні професійні ситуації, ділові ігри, психологічні тести для самоконтролю. Методика навчання спрямовувалася на розвиток у студентів комунікабельності та перцептивного виду комунікативності завдяки проведенню спеціально розробленої системи вправ; у процесі формування спілкування і манери поведінки з пацієнтами студенти обговорювали та коментували ситуації в онкології, педіатрії, в акушерстві та гінекології; студенти знайомилися і з стилями спілкування, з механізмами втягування у професійні конфлікти, вивчали способи їх попередження та виходу з них, використовуючи при цьому рольові ігри та ін. На навчальних заняттях майбутні лікарі вільно висловлювали свої думки, ділилися враженнями, аргументували висловлення, а за допомогою різних методик оцінювали власну комунікативну діяльність.

Оволодіння навчальної дисципліною “Психологія спілкування” дозволило студентам-медикам удосконалити комунікативні вміння (уміння визначати тип комунікабельності пацієнта, візуальну діагностику відображення стану пацієнта, вміння слухати і задавати запитання, передбачати і прогнозувати конфлікти, уникати маніпулювання), розвивати у собі особистісні та професійно важливі якості, зокрема емпатію, адекватну самооцінку, толерантність, ініціативність та відповідальність за прийняття власних рішень та ін.

До адаптивно-динамічного навчання ми включили навчальний тренінг, метою якого було підвищення у майбутніх лікарів компетентності у сфері спілкування. У формуванні комунікативної компетентності майбутнього лікаря тренінг будемо розглядати у двох аспектах: по-перше, у контексті педагогічного супроводу особистісного становлення, використовуючи його як традиційні методи і прийоми (усні відповіді, виступи, доповіді, бесіди на семінарах і практичних заняттях), так і сучасні (використання активних методів, проведення ділових ігор, аналіз педагогічних ситуацій тощо); по-друге, засобом спеціально організованого навчання.

Особливістю психологічного тренінгу є те, що його учасникам пропонується такий спосіб отримання знань, який докорінним чином відрізняється від традиційного. Для нього характерні: самостійність набуття знань, поєднання знань із практикою, осмисленість, особистісна зацікавленість і значущість, емоційне забарвлення. Окрім того, сам характер участі в тренінгу спрямований на особистісну корекцію. Беручи участь у груповій взаємодії, учасники усвідомлюють себе як особистість через колег у групі, тобто діє принцип дзеркального відо-

браження. Таким чином, психологічний тренінг як форма навчання передбачає отримання знань, як правило, не в готовому вигляді від викладача, а через власне здобування за допомогою педагога-тренера.

В основу розробленого нами тренінгу “Розвиток комунікативної компетентності майбутнього лікаря”, який упроваджувався в систему підготовки студентів-медиків, покладена система психологічних вправ, запропонована у розробленому нами підручнику “Психологія спілкування”. Мета тренінгу полягала у формуванні комунікативної компетентності майбутніх лікарів, позитивної спрямованості міжособистісних стосунків у сфері спілкування, емпатійності, рефлексії, виробленні особистісного комунікативного стилю, усвідомленні необхідності постійного самовдосконалення.

Завдання тренінгу спрямовувалися на: оволодіння студентами знань загальних методичних прийомів групової роботи у тренінгу, основних базових положень теорії спілкування, видів, стилів, технік і прийомів професійного спілкування; набуття умінь і навичок позитивного міжособистісного спілкування, а саме: встановлювати контакт зі співрозмовником, сприймати і розуміти емоційний стан, приймати і передавати невербальну інформацію, правильно будувати бесіду, вислухати і зрозуміти співрозмовника; розвиток здібностей адекватно та повноцінно сприймати й оцінювати себе й інших людей, а також взаємини, які склалися між людьми; оволодіння технікою корекції та зняття внутрішніх бар’єрів, які заважають ефективній педагогічній комунікації; оволодіння конструктивними способами виходу з конфліктних ситуацій і їх попередження; формування соціально-перцептивної чутливості, емпатії, співпереживання, рефлексії, тактовності як професійно важливих якостей майбутнього лікаря; формування умінь моделювати стратегію управління процесом спілкуванням з позиції особистісно орієнтованої взаємодії.

Зміст тренінгових занять був розроблений з урахуванням того, що студенти-медики отримали знання спілкування з курсу “Психологія спілкування”, уміння інтерпретувати отримані знання в майбутній професійній діяльності, тому в їх змісті відображалися ті знання, які вони отримали на лекціях.

В основу тренінгових занять покладено принцип послідовності. Кожне заняття логічно витікає з попереднього і є у змістовому плані основою для наступного. Кожне заняття складалася з таких етапів:

1. Організаційна частина (привітання). Мета – створення атмосфери довіри, емоційного контакту. Привітання були підібрані таким чином, щоб студенти змогли їх використовувати у своїй практичній діяльності.

2. Очікування. Мета – налаштування на роботу, усвідомлення цілей діяльності на занятті й актуальних питань.

3. Основна частина. Мета – опрацювання інформації щодо теми тренінгу, оптимізація перцептивного, комунікативного, інтерактивного аспектів професійного спілкування.

4. Заключна частина. Розвиток рефлексії, підведення підсумків щодо очікувань, завдання для самостійної роботи.

Рефлексія заняття здійснювалася за допомогою анкет, експрес-опитування учасників.

Результатом проведення тренінгу стали: система знань про особливості професійного спілкування; стилі спілкування, зокрема про особливості власного комунікативного стилю; загальні та специфічні комунікативні вміння, які дають змогу успішно встановлювати контакт з іншою людиною, адекватно пізнавати її внутрішні стани, керувати ситуацією взаємодії з нею, застосовувати конструктивні стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях; культура мовлення; гуманістична установка на спілкування, емпатія, рефлексія.

З усіх різноманітних напрямів тренінгових технологій найбільш близьким за своїми цілями є тренінг сенситивності. Сенситивність розуміється як здатність до чуттєвого реагування в міжособистісному спілкуванні. Специфіка цього виду тренінгу полягає в особливій спрямованості на особистісні та міжособистісні проблеми, краще розуміння повинно дати поштовх до розвитку потенційних можливостей учасників соціально-психологічного тренінгу. Ю. Ємельянов, дослідивши практику тренінгу сенситивності [4], називає чотири взаємопов'язані елементи сенситивності: спостережлива сенситивність – здатність людини спостерігати (бачити та чути) іншого і при цьому запам'ятовувати, як він виглядає, що говорить; теоретична сенситивність – здатність адекватно вибирати та приймати теорії, що полегшує розуміння думок, почуттів, поведінки інших; номотетична сенситивність – здатність адекватно сприймати та розуміти типового представника тієї чи іншої соціальної групи і на основі цього прогнозувати поведінку інших; ідеографічна сенситивність – здатність розуміти індивідуальність, своєрідність, унікальність партнера по спілкуванню.

На заняттях із тренінгу ми використовували різні методи професійного навчання, однак найактуальнішими були ті, які відповідають синергетичному і суб'єктивному підходам і вимогам тренінгу: рольові ігри, метод кейсів (проблемні ситуації), мозковий штурм (брейнстормінг), дискусії, метод проектів та ін.

Таким чином, ми запропонували адаптивно-динамічне навчання, виділили та систематизували інноваційні психолого-педагогічні системи навчання та визначення їх орієнтації на особистісне становлення студента-медика. Складовою організації адаптивно-динамічного навчання є педагогічний супровід, який включає створення умов для повноцінного особистісного становлення майбутнього лікаря з урахуванням інноваційних психолого-педагогічних систем, сучасних підходів до розвитку, навчання й учіння студентів у вищому медичному навчальному закладі. Педагогічний супровід розглядається як особливий вид допомоги, що забезпечує особистісний розвиток студента-медика в умовах освітнього середовища вищого медичного навчального закладу, сприяє цілеспрямованому розкриттю здібностей особистості, зростанню професіоналізму та формуванню професійної компетентності. Основним методом педагогічного супроводу є проблемне навчання як ключовий метод у розвитку психологічних особистісних структур майбутнього лікаря, сутність якого полягає в тому, що у процесі навчання створюються проблемні ситуації (ситуаційні задачі) різної складності та різних рівнів складності мисленнєвих операцій.

Посилання:

1. *Беспалько В. П.* Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов / *В. П. Беспалько, Ю. Г. Татур.* — М., 1998. — 448 с.
2. *Газман О. С.* Неклассическое воспитание: От авторитарной педагогики к педагогике свободы / *Ред.-сост. А. Н. Тубельский, А. О. Зверев.* — М., 2002. — 296 с.
3. *Губанова М. И.* Педагогическое сопровождение социального самоопределения старшеклассников / *М. И. Губанова* // Педагогика. — 2002. — № 9. — С. 32—39.
4. *Емельянов Ю. Н.* Активное социально-психологическое обучение / *Ю. Н. Емельянов.* — Л., 1985. — 342 с.
5. *Максименко С. Д.* Мислення // Загальна психологія: [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / *С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко, В. О. Соловієнко;* заг. ред. акад. *С. Д. Максименка.* — К. : Форум, 2000. — С. 202—217.
6. *Максименко С. Д.* Педагогіка вищої медичної освіти [текст] : підручник / *С. Д. Максименко, М. М. Філоненко.* — К. : “Центр учбової літератури”, 2014. — 288 с.
7. *Максименко С. Д.* Професійне становлення молодого вчителя / *С. Д. Максименко, Т. Д. Щербан.* — Ужгород : Закарпаття, 1998. — 105 с.
8. *Новоселова Л. А.* Педагогическое сопровождение будущего инженера-педагога в процессе профессионализации как фактор активизации его саморазвития [Электронный ресурс] / *Л. А. Новоселова* // Ползуновский вестник. — 2006. — № 3. — С. 177-185. — Режим доступа : http://elib.altstu.ru/elib/books/Files/pv2006_03_2/pdf/177novo.pdf

References (transliterated and translated):

1. *Bespal'ko V. P., Tatur Ju. G.* Sistemno-metodicheskoe obespechenie uchebno-vospitatel'nogo processa podgotovki specialistov (Systemic and methodological support of the educational process of specialists' training). Moscow, 1998. 448 p.

2. *Gazman O. S.* Neklassicheskoe vospitanie: Ot avtoritarnoj pedagogiki k pedagogike svobody (Non-classical education: From authoritarian pedagogy to pedagogy of freedom). Moscow, 2002. 296 p.
3. *Gubanova M. I.* Pedagogicheskoe soprovozhdenie social'nogo samoopredenenija starsheklassnikov (Pedagogical support of social self-determination of high school pupils). // *Pedagogy*, 2002, № 9. P. 32—39.
4. *Emel'janov Ju. N.* Aktivnoe social'no-psihologicheskoe (Active social and psychological training). Leningrad, 1985. 342 p.
7. *Maksymenko S. D., Zaichuk V. O., Klymenko V. V., Soloviienko V. O.* Myslennia // *Zahalna psykholohiia: [pidruchnyk dlia stud. vyshch. navch. zakladiv]. (Thinking // General Psychology : [Textbook for higher school students].) / Ed. by S. D. Maksymenko.* Kyiv, 2000. P. 202-217.
6. *Maksymenko S. D., Filonenko M. M.* Pedagogika vyshchoi medychnoi osvity : pidruchnyk (Pedagogy of higher medical education : Textbook). Kyiv, 2014. 288 p.
8. *Maksymenko S. D., Shcherban T. D.* Profesiine stanovlennia molodoho vchytelia (Professional formation of young teacher). Uzhhorod, 1998. 105 p.
5. *Novoselova L. A.* Pedagogicheskoe soprovozhdenie budushhego inzhenera-pedagoga v processe professionalizacii kak faktor aktivizacii ego samorazvitija (Pedagogical support of future engineers-teachers in the process of professionalization as a factor of enhancing their self-development). [Electronic resource]. // *Polzunovskij Vesnik*, 2006, № 3. P. 177—185. — Mode of access : http://elib.altstu.ru/elib/books/Files/pv2006_03_2/pdf/177novo.pdf

Стаття надійшла до редакції 22.09.2014

М. Філоненко

Методология адаптивно-динамического обучения студентов-медиков, направленного на развитие психологических личностных структур

В статье предложено адаптивно-динамическое обучение, выделены и систематизированы инновационные психолого-педагогические системы обучения и определены их ориентации на личностное становление студента-медика. Показано, что составной частью организации адаптивно-динамического обучения является педагогическое сопровождение как особый вид помощи, который обеспечивает личностное развитие студента-медика в условиях образовательной среды высшего медицинского учебного заведения способствует целенаправленному раскрытию способностей личности будущего врача, росту профессионализма и формированию его профессиональной компетентности с учетом инновационных психолого-педагогических систем, современных подходов к развитию, обучению и учению студентов в высшем учебном заведении. Определено, что основным в педагогическом сопровождении являются технологии проблемного обучения как ключевого метода в развитии психологических личностных структур будущего врача с применением современных интерактивных методов обучения.

Ключевые слова: адаптивно-динамическое обучение, личность, личностные структуры; педагогические методы.

М. Filonenko

Methodology of Medical Students' Adaptive Dynamics Training Aimed at Psychological Personality Structure Development

In our paper, we propose adaptive-dynamic studies, identify and systematize innovative psychological and pedagogical training system and determine their orientation to the personality formation of a medical student. As a part of dynamic adaptive-learning is a pedagogical support, which includes the creation of conditions for full personal development of a future doctor, taking into account psy-

chological and pedagogical innovation systems, modern approaches to development, teaching and learning of students at higher medical schools. Pedagogical support is considered as a special kind of care that provides personal development of medical students in terms of educational environment of higher educational organizations, promotes meaningful disclosure of individual skills, professional growth and the formation of professional competence. The main method of pedagogical support is a problem-solving method as a key one in the development of psychological personality structures of future doctors, the essence of which is that the learning process created problem situations (case studies) of varying complexity and different levels of complexity thought operations.

Key words: adaptive-dynamic studies; personality; personality structure; pedagogical methods.

Рецензент – кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник І. М. Матійків